

Maastricht Bildirgesi

Mesleki Eğitim ve Öğretimde Geliştirilen Avrupa İşbirliğinin Gelecekteki Öncelikleri konusunda Maastricht Bildirgesi (30 Kasım 2002 tarihli Kopenhag Deklarasyonunun Gözden Geçirilmesi)

- 14 Aralık 2004 tarihinde Maastricht'te 32 Avrupa Ülkesinin¹ Mesleki Eğitim ve Öğretimden sorumlu Bakanları, Avrupalı Sosyal Ortaklar ve Avrupa Komisyonu aşağıda belirtilen hususları gerçekleştirmek amacı ile aralarındaki işbirliğini güçlendirmek hususunda anlaşmaya varmışlardır;
- Avrupa'nın en rekabetçi ekonomi haline gelmesi amacı ile mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin modernizasyonu ve
- Gençler, yaşlı işçiler, işsizler ya da dezavantajlı kişiler de dahil olmak üzere tüm Avrupalılara, yeni ortaya çıkan bilgi tabanlı topluma en iyi şekilde entegre olabilmeleri ve daha çok sayıda ve daha iyi işlere iştirak edebilmeleri için ihtiyaç duydukları yeterliliklerin ve becerilerin kazandırılması.

POLİTİK BAĞLAM VE İLERLEME

Konsey (Eğitim, Gençlik ve Kültür) 12 Kasım 2002 tarihinde mesleki eğitim ve öğretimde geliştirilen Avrupa İşbirliğinin artırılmasına ilişkin bir Karar i üzerinde anlaşmaya varmıştır. Bu karar daha sonra Kopenhag'da 29-30 Kasım 2002 tarihlerinde yapılan toplantılarında AB Üye Ülkelerinin Mesleki Eğitim ve Öğretim Bakanları, EFTA/EEA ve aday ülkeler (katılımcı ülkeler), Komisyon ve Avrupalı Sosyal Ortaklar tarafından, Mesleki Eğitim ve Öğretimin performansının, kalitesinin ve cazipliğinin artırılması için bir strateji olarak onaylanmıştır.

Bahar 2004'teki Avrupa Konseyi Konsey ve Komisyon Ortak Geçici Raporu ii "*Eğitim ve Öğretim 2010*", Kopenhag sürecinin ilk somut sonuçlarını özetlemekte olup, reformu teşvik etmede, yaşam boyu öğrenmeyi desteklemede ve ana aktörler ve ülkeler arasında karşılıklı güvenin geliştirilmesinde yüklendiği rolleri tanımaktadır.

Geçici Rapor öncelikli bir konu olarak Avrupa ortak referanslarının ve ilkelerinin geliştirilmesi ve ulusal durumları dikkate alarak ve ulusal yeterliklere riayet ederek bunların ulusal seviyede uygulanmasını gerektirmektedir. 2002 yılı Kasım ayından bu yana Konsey, Mesleki Eğitim ve Öğretimde geliştirilen işbirliği ve yaşam boyu öğrenmeye kadar uzanan, özellikle de sosyal uyum ve rekabetçilik için insan sermayesiiii, yaşam boyu rehberlik iv, yaygın ve informal eğitimin belirlenmesi ve kabul edilmesi için ilkeler v, Mesleki Eğitim ve Öğretimde kalite güvencesi vi ve yeterlilikler ve becerilerin şeffaflığının sağlanması için tek bir Europass çerçevesi konularına ilişkin olarak bir dizi somut sonuç üzerinde politik anlaşmaya varmıştır.

2002 yılı Şubat ayında Avrupalı sosyal ortaklar, becerilerin ve yeterliliklerin yaşam boyu geliştirilmesi amacı ile bir eylemler Çerçevesivii kabul ederek bir işbirliği süreci başlatmışlardır. Yıllık takip raporları ile işverenler ve sendikalar Lizbon stratejisine somut bir katkıda bulunmaktadır.

İki yıl içerisinde Kopenhag süreci, Avrupa düzeyinde ve Lizbon stratejisinde Mesleki Eğitim

1 25 AB Ülkesi ve 4 Aday Ülkeden ve 3 EFTA/EEA Ülkesinden (Kopenhag'daki aynı ülkeler artı Hırvatistan).
ve Öğretimin görünebilirliğini ve profilini arttırmayı başarmıştır. Katılımcı ülkeler ve paydaşlar ortaya konan spesifik engeller konusunda ortak bir anlayış benimsemişler ve bu engelleri ele almak için gerekli olan stratejiler konusunda anlaşmaya varmışlar ve bunların uygulanmasını desteklemek için somut yollar geliştirmişlerdir.

LİZBON HEDEFLERİNE ULAŞILABİLMESİ İÇİN ÜSTESİNDEN GELİNMESİ GEREKEN GÜÇLÜKLER

Kopenhag süreci *Eğitim ve Öğretim 2010* çalışma programı bağlamında Mesleki Eğitim ve Öğretim

alanında Lizbon hedeflerinin başarılabilmesi için politika önceliklerini belirlemeyi sürdürecektir. Mesleki Eğitim ve Öğretimin Avrupa düzeyinde ve ulusal düzeyde gönüllü ve tabandan-tavana işbirliği ile güçlendirilmesi, mesleki yeterliliklerin ve Avrupa İstihdam Stratejisinin tanınması için gerekli yasama rejiminin yanında, gerçek bir Avrupa iş piyasasına ve rekabetçi bir ekonomiye ulaşılması için de temel bir bileşen olmalıdır. Bununla birlikte, üzerinde anlaşmaya varılmış amaçların ulusal düzeyde uygulanması için icra edilecek eylem, ortak Avrupa referansları ve ilkeleri de dikkate alınarak daha fazla önem verilmelidir. Kopenhag sürecinin 2005 – 2006 için odaklandığı noktaları gözden geçirirken, aynı zamanda Avrupa Komisyonu tarafından Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemlerinin ilerlemesinin değerlendirilmesi için yapılan çalışma viii ve Kok raporları 2003ix ve 2004x tarafından altı çizilen güçlüklerle de büyük önem verilmelidir. Bu güçlükler arasında iş piyasasında gerçekleşen ve Mesleki Eğitim ve Öğretim alanındaki gelişmelerin doğası üzerinde etki sahibi olan değişikliklerin uygun şekilde yansıtılması da bulunmaktadır.

Ortak Geçici Rapor, Avrupa eğitim ve öğretim sistemlerini 2010 yılına kadar dünyada bir kalite referansı haline getirmek ve yaşam boyu öğrenmeyi herkes için somut bir gerçek haline dönüştürmek için ana alanlarda reforma yönelik birçok harekete geçirici eylem ve öncelik tanımlamaktadır. Bunlar arasında, gerekli yatırımların etkili şekilde seferber edilmesi ve vatandaşların yaşamları boyunca öğrenmeyi öğrenme, girişimcilik ruhu oluşturma ve geliştirme gibi ana yeterliklerinin geliştirilmesi üzerinde odaklanması bulunmaktadır.

Gerekli reformlar ve yatırım özellikle aşağıdakiler üzerinde odaklanmalıdır:

- Mesleki Eğitim ve Öğretim katılımının artırılması amacıyla, işverenler ve bireyler için mesleki rotanın imajı ve cazipliği.
- Tüm öğrencilerin faydalanması ve Avrupa Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminin küresel olarak rekabetçi olabilmesi için Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemlerinde yüksek düzeyde kalite ve yeniliğe ulaşılması.
- Yüksek düzeyde beceri sahibi bir iş gücü için ve özellikle de demografik değişimin güçlü etkisinden dolayı daha ileri yaşta çalışanların bilgi ve becerilerinin güncellenmesi ve yeterliklerinin geliştirilmesi için bilgi ekonomisinin iş piyasası gereklilikleri ve Mesleki Eğitim ve Öğretim arasında bağlantı kurulması.
- Sosyal uyum sağlanması ve iş piyasasına katılımın artırılması amacıyla az yetenekli (AB'deki 25 – 64 yaş arasındaki yaklaşık 80 milyon kişi) ve dezavantajlı grupların ihtiyaçları.

Mesleki Eğitim ve Öğretim tüm eğitim düzeylerinde gün geçtikçe artan biçimde yer almaktadır ve bu sebeple de itibar eşitliği ve Mesleki Eğitim ve genel eğitim, özellikle de yüksek öğretim arasındaki bağlantılar ulusal düzeyde ve Avrupa düzeyindeki yenilikçi stratejiler ve araçlar aracılığıyla teşvik edilmelidir.

ULUSAL DÜZEY: MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMLERİNİN, KURUMLARININ, KURULUŞLARININ VE SOSYAL ORTAKLARIN LİZBON HEDEFLERİNİ ULAŞILMASINA YÖNELİK KATILIMININ GÜÇLENDİRİLMESİ

AŞAĞIDAKİ KONULARA ÖNCELİK VERİLMELİDİR:

- Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemleri ve uygulamalarında örneğin; şeffaflık (Europass), yaşam boyu rehberlik, kalite güvencesi ve yaygın ve informal öğrenimin kabul edilmesi gibi konularda reform yapılması ve bunların geliştirilmesinin desteklenmesine yönelik ortak araçlar, referanslar ve ilkelerin kullanımı;
- Devlet ortaklıkları – özel ortaklıklar ve uygun olduğu durumlarda Lizbon Avrupa Konseyi tarafından önerildiği şekilde "vergi ve fayda sistemlerinin öğretimi teşvik edici etkileri" ile Mesleki Eğitim ve Öğretime devlet yatırımının ve/veya özel yatırımın artırılması;
- Mesleki Eğitim ve Öğretimin gelişiminin desteklenmesi için Avrupa Sosyal Fonu ve Avrupa

Bölgesel Gelişim Fonu'ndan faydalanılması. Gelecekteki AB yapısal fonları üzerine yapılacak bir anlaşmaya tabi ve bu fonların 2007 – 2013 arasındaki politika yönlendirmelerine uygun olmak üzere, bunlar eğitim ve öğretimin ekonomik kalkınmayı ve sosyal uyumu teşvik etme ve de "Eğitim ve Öğretim 2010" amaçları, özellikle de küçük ve orta ölçekli işletmelerin ihtiyaçları, Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemlerindeki yenilikçi reform ve bir yanda gençlerin yaşamları boyunca ihtiyaç duyacakları ana beceriler ile donatılması, diğer yanda ise yaşlanan nüfusun sahip olduğu becerilerin yenilenmesi ve güncellenmesine ilişkin ilgili zorluklar konusunda oynadıkları kilit rolü desteklemelidir.

- Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemlerinin iş piyasasından ve sosyal ortamdan dışlanma riski taşıyan insanların ve grupların, özellikle de erken yaşta okuldan ayrılanların, düşük vasıflıların, göçmenlerin, sakatlıkları olan kişilerin ve işsizlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak geliştirilmesi. Bu, hedeflenen yatırım, önceki öğrenmelerin değerlendirilmesi ve amaca ve kişiye özel eğitim ve öğretim sağlanmasının bir kombinasyonuna dayanmalıdır.
- Açık öğrenim yaklaşımlarının geliştirilmesi ve uygulanması, bireylerin uygun rehberlik ve danışmanlık ile desteklenerek bireysel rotalarını belirleyebilmelerinin sağlanması. Bu, mesleki eğitim ve genel eğitim arasındaki bariyerlerin azaltılması ve başlangıç eğitimi ve sürekli eğitim ile yüksek öğretim arasında ilerlemenin artırılması amacıyla Mesleki Eğitim ve Öğretim için esnek ve açık çerçeveler oluşturulması yoluyla gerçekleştirilebilir. Buna ek olarak, başlangıç eğitimi ve sürekli eğitime mobilite kazandırmak için eylemde bulunulmalıdır.
- Özellikle kalite güvencesi konusunda tüm ana ortakların ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki gelişmelere sistematik katılımı yoluyla Mesleki Eğitim ve Öğretimin uygunluğu ve kalitesinin artırılması. Bunun için, Mesleki Eğitim ve Öğretim kurumlarına uygun ortaklıklara girmeleri için olanak tanınmalı ve bu kurumlar bu amaç için teşvik edilmelidir. Mesleki Eğitim ve Öğretim tedarikine ilişkin beceri ihtiyaçları ve planlamanın erken tanımlanmasına daha fazla önem verilmesi özellikle önemlidir ve sosyal ortaklar da dahil olmak üzere ana ortaklar bu konuda temel bir rol oynayacaktır.
- Eğitim kurumlarında ve işyerindeki öğrenime yardımcı ortamların daha da geliştirilmesi. Bu, kendi kendine organize olmuş öğrenmeyi destekleyen ve BİT ve e-öğrenme tarafından sağlanan potansiyeli kullanan ve bu suretle de öğrenim kalitesini arttıran pedagojik yaklaşımların arttırılmasını ve uygulanmasını gerektirmektedir.
- Mesleki Eğitim ve Öğretimdeki öğretmen ve eğitimcilerin yeterliklerinin sürekli olarak geliştirilmesi, özel öğrenme ihtiyaçlarının ve Mesleki Eğitim ve Öğretimin geliştirilmesinin bir sonucu olarak değişen rollerinin yansıtılması.

AVRUPA DÜZEYİ: GERÇEK BİR AVRUPA İŞ PİYASASI OLUŞTURULMASINI KOLAYLAŞTIRMAK İÇİN ŞEFFAFLIK, KALİTE VE KARŞILIKLI GÜVENİN GELİŞTİRİLMESİxiii

AŞAĞIDAKİ KONULARA ÖNCELİK VERİLMELİDİR:

- Kopenhag sürecinin önceliklerinin sağlamlaştırılması ve somut sonuçların uygulanmasının kolaylaştırılması.
- Şeffaflık ve karşılıklı güven üzerine kurulmuş açık ve esnek bir Avrupa yeterlilikler çerçevesinin geliştirilmesi. Çerçeve, temel olarak becerilere ve öğrenme sonuçlarına dayanarak, hem Mesleki eğitim, hem de genel (orta ve yüksek) eğitimi kapsayan yeterliliklerin tanınmasını ve aktarılabilmesini kolaylaştırmak amacıyla ortak bir referans sağlayacaktır. Eğitim ve öğretim sistemleri arasındaki geçiş kolaylığını geliştirecektir, resmi olmayan yollardan kazanılmış becerilerin kabul edilmesi için bir referans sağlayacaktır ve Avrupa, ulusal ve sektörel iş piyasasının sorunsuz ve etkili işleyişini destekleyecektir. Çerçeve, bir dizi ortak referans düzeyi ile desteklenmelidir. Gerekli karşılıklı güvenin oluşturulabilmesi için, Avrupa düzeyinde üzerinde anlaşmaya varılmış araçlar, özellikle de kalite güvencesi mekanizmaları ile desteklenmelidir. Çerçeve, sektörlerin ticaret ve teknolojinin uluslararası hale gelişinin sebep olduğu yeni eğitim ve öğretim güçlüklerine hitap edebilmelerini sağlayarak Avrupa düzeyinde yeterliğe dayalı çözümlerin gönüllü olarak geliştirilmesini kolaylaştırmalıdır.
- Öğrencilerin, öğrenim sistemleri arasında yer değiştirirken izledikleri öğrenim rotaları neticesinde elde ettikleri başarılar üzerinde gelişimlerini sürdürmelerine olanak sağlamak amacıyla Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemi için Avrupa kredi transferi sisteminin (ECVET)

geliştirilmesi ve uygulanması. ECVET, ulusal ve sektörel düzeylerdeki tanımlarını dikkate alarak, söz konusu beceriler ve öğrenme sonuçlarına dayanacaktır. ECTS' nin yüksek öğrenim ve Europass çerçevesi alanındaki deneyimini dikkate alacaktır. Pratik uygulama Avrupa'daki Mesleki Eğitim ve Öğretim tedarikçileri arasında gönüllü anlaşmalar geliştirilmesini de içermelidir. Sistem, ilk olarak örgün öğrenim sistemine öncelik vermek suretiyle, ulusal düzeyde ilerici uygulamasına olanak sağlayacak şekilde geniş-tabanlı ve esnek olacaktır.

- Meslek öğretmenleri ve eğitimcilerinin özel öğrenim ihtiyaçları ve değişen rolü ve bu kişilerin mesleklerinin, mesleki becerilerinin sürekli olarak güncellenmesini de içerecek şekilde daha cazip hale getirilmesi üzerinde çalışılması. Öğretmenler ve eğitimciler öğrenme ortamında üstlendikleri başlıca rol olan yenilikçilik ve kolaylaştırıcılık rollerinde desteklenmelidir. Mesleki eğitim ve öğretim kalitesinin artırılmasını desteklemeye yönelik olarak uygun bir çerçeve tasarlanmalıdır.
- Mesleki Eğitim ve Öğretimin etkili, etkin ve cazip hale getirilmesi için Mesleki Eğitim ve Öğretim istatistiklerinin kapsamının, doğruluğunun ve güvenilirliğinin artırılması. Uygun veriler ve göstergeler Mesleki Eğitim ve Öğretimde neler olduğunun ve katılım gösteren tüm taraflarca ne gibi ek müdahale ve karar-alma eylemlerinin gerekli görüldüğünün anlaşılmasında anahtardır.

UYGULAMA VE TAKİP

i) Tedarikçiler, işverenler, sendikalar, branş örgütleri, ticaret, sanayi ya da esnaf odaları, istihdam servisleri, bölgesel organlar ve ağlar gibi Mesleki Eğitim ve Öğretim alanındaki tüm aktörler sorumluluklarını üstlenmeye ve Kopenhag sürecinin tüm düzeylerde uygulanışını etkin hale getirmeye davet edilmektedir. Özellikle Bakanlıklar, sosyal ortaklar ve bölgesel makamlar gibi tüm ilgili paydaşların temsil edileceği ulusal ağlar kurulmalıdır.

ii) Ortak Geçici Raporu göre, eğitim ve öğretim süreçleri, Avrupa düzeyinde yukarıdaki kararların önceliklerini ve Kopenhag süreç gruplarını *Eğitim ve Öğretim 2010* çalışma programı çerçevesinde yerine getirerek geliştirilmeli ve verimli hale getirilmelidir. Bu, Kopenhag süreci kapsamında çalışma yöntemlerinin tecrübe edilmesine dayanmalıdır.

iii) Mesleki Eğitim Danışma Kurulu uygulama ve takip sürecine tümüyle dahil olacaktır.

iv) Mesleki Eğitim ve Öğretim için bir Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi ve Avrupa Kredi Transfer Sistemine ilişkin tekliflerin hazırlanması ve incelenmesi gereklidir.

v) Gerek ulusal düzeyde, gerekse Avrupa düzeyinde

- Bolonya süreci altındaki gelişmeleri kapsayan Yüksek Eğitim ile
- Avrupa Ekonomik, İstihdam, Sürdürülebilir Kalkınma ve Sosyal Katılım Politikaları (kılavuzlar ve Ulusal Eylem Planlarına uygun olarak) ile
- Giriş öncesi araçlar ve fonlar ile
- Ve araştırma, uygulama ve politika arasında ağ kurma ve politika ve uygulamadaki yeniliklerin ve başarılı örneklerin değiş tokuş edilmesi ile tutarlı bir yaklaşımın ve daha samimi bir işbirliğinin oluşturulması gerekmektedir.

vi) Ulusal düzeydeki tüm ilgili paydaşların dahil olduğu, Mesleki Eğitim ve Öğretimin geliştirilmesi için kaydedilen ilerlemelere ve gelecekte yapılacak eylemlere ilişkin bilgiler, ulusal yaşam boyu öğrenme stratejilerinin uygulanması bağlamında, iki yıllık Eğitim ve Öğretim 2010 raporunun ayrılmaz bir parçası olarak sağlanmalıdır. Bu, yukarıda belirtilen ulusal düzeydeki öncelikleri kapsamalıdır ve sadece katılımcı ülkeler arasında değil aynı zamanda milletler üstü bir düzeyde sosyal ortaklar ve diğer ilgili paydaşlar arasında tecrübe alışverişinin teşvik edilmesine temel sağlamalıdır.

vii) yeterlilikler ve yeterliliklerin yaşam boyu geliştirilmesine yönelik eylemler çerçevesinde tanımlanmış olan iş öncelikleri dikkate alınarak Avrupa'da, ulusal, bölgesel ve sektörel düzeyde

sosyal ortaklarla daha sıkı bağların oluşturulması gerekmektedir.

viii) Mesleki Eğitim ve Öğretim reformunun ilerlemesi için yenilikçi eylemlerin geliştirilmesi, test edilmesi ve uygulanmasını desteklemek için Leonardo da Vinci ve yaşam boyu öğrenme alanında gelecekteki entegre eylem programından etkin ve tam olarak faydalanılmalıdır.

ix) Cedefop ve ETF Kopenhag sürecinin uygulanmasını ve ağlarını (örneğin ReferNet, National Observatories) ve elektronik medyasını kullanmayı, özellikle de aşağıdakiler aracılığıyla raporlama, gözlemler ve tecrübe alışverişi ile destek göstermek amacı ile sürdürecektir:

- yaşam boyu öğrenmede iyi politika ve uygulamaların yaygınlaştırılması,
- sektörel faaliyetlerin ayrıntıları ile planlanması,
- Karşılıklı öğrenme ve emsallerin gözden geçirilmesini desteklemek amacı ile Leonardo da Vinci çalışma gezilerinden faydalanılması.

x) Uygulamayı değerlendirmek ve Eğitim ve Öğretim 2010 çalışma programı kapsamındaki Mesleki Eğitim ve Öğretim öncelikleri ve stratejilerini gözden geçirmek için iki yıl içinde bir başka Bakanlık toplantısı daha gerçekleştirilecektir

i Son olarak 19 Aralık 2002 tarihinde kabul edilmiştir, JO C13, syf. 2 – 4, 18.1.2003

ii "Eğitim ve Öğretim 2010: Lizbon Stratejisinin başarısı acil reformlara bağlıdır" Lizbon stratejisinin uygulanışına ilişkin Ortak Eğitim Konseyi/Komisyonu Raporu, Şubat 2004

iii 14354/03 EDUC 167 SOC 438, Kasım 2003

iv 9286/04 EDUC 109 SOC 179, Mayıs 2004

v 9600/04 EDUC 118 SOC 253, Mayıs 2004

vi 9599/04 EDUC 117 SOC 252, Mayıs 2004

vii ETUC, UNICE, UEAPME, CEEP, 28 Şubat 2002

viii Lizbon Hedeflerinin başarılması: Mesleki Eğitimin Katkısı, Ekim 2004

ix 'İşler, İşler, İşler', İstihdam Görev Gücünün Raporu, Kasım 2003

x Kok Üst düzey Grubunun Lizbon Stratejisine ilişkin 'Güçlüklerle Yüzleşmek: Büyüme ve istihdam için Lizbon stratejisi' Raporu, Kasım 2004

xi Geçici Raporun öncelik manivelaları bir ve iki' ye uygun olarak: "Ana alanlarda reforma ve yatırıma odaklanması" ve "Yaşam Boyu Öğrenmenin somut bir gerçek haline getirilmesi"

xiii Başkanlık Kararları – madde 23.